

การวิจัยสร้างสรรค์ เรื่อง ภายใต้อันหน้าตัวกาก

Art Research : Under Tua Kak's Face

Received : February, 15 2023

Revised : March, 30 2023

Accepted : July, 6 2023

อธิพัชร์ วิจิตสถิตรัตน์¹

Atipat Vijitsatitrat¹

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อีเมล : ssekyanp@gmail.com

¹Asst. Prof. in Art Education, Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

Email : ssekyanp@gmail.com

งานวิจัยสร้างสรรค์ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยประจำปีงบประมาณ 2565 จากคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยสร้างสรรค์ เรื่องภายใต้ใบหน้าตัวกานี้เป็นการตีความจากภาพจิตรกรรมฝาผนังในสมัยอยุธยาตอนต้น ได้แก่ พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ วัดราชสิทธิาราม วัดดุสิตาราม ที่แสดงถึงภาพของตัวกานซึ่งเป็นตัวภาพในงานจิตรกรรมไทยที่มีการแสดงออกทางสีหน้าต่างจากตัวภาพอื่น ๆ ที่มักไม่แสดงอารมณ์ทางสีหน้า นำมาตีความตามแนวคิดการอ่านภาพ และสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในรูปแบบศิลปะสำแดงพลังอารมณ์แบบนามธรรม เป็นการนำเอาอารมณ์ ความรู้สึกของตัวกานที่อยู่ในภาพจิตรกรรมฝาผนังเหล่านั้นมาแสดงออกผ่านทาง การรับรู้และอารมณ์ร่วมของผู้วิจัยมุ่งแสดงอารมณ์ความรู้สึกภายใน เพื่อแสดงภาวะความรู้สึกที่สอดคล้องกันในมิติอารมณ์จากภาพต้นทางสู่การสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะที่เป็นเครื่องมือในการแสดงออกและสื่อสาร แนวคิด อารมณ์ ความรู้สึก ความหมายของผลงานออกไปสู่สาธารณชน ผลงานที่ผ่านการตีความและสร้างสรรค์ออกมานั้นประกอบด้วยผลงาน 6 ชิ้นที่เกี่ยวข้องกับความกลัว หนีตาย โกรธ ทำร้าย สังสรรค์ สนุก เคลิบเคลิ้ม ในรูปแบบงานจิตรกรรม

คำสำคัญ : สร้างสรรค์, ตัวกาน, จิตรกรรมฝาผนัง, ศิลปะสำแดงพลังอารมณ์แบบนามธรรม

Abstract

This research focuses on the story behind Tua Kak's face, which is an interpretation of murals in the early Ayutthaya period. These murals, located in places such as Buddhaisawan Chapel, Wat Ratchasittharam, and Wat Dusidaram, depict Tua Kak, a human figure in Thai painting whose facial expression is different from other human figures and should be interpreted according to the concept of visual literacy. Tua Kak's emotion on their faces brought to the interpretation and creation of works of art in abstract expressionism, works of art that aim to convey the emotions and perceptions of the artist. These works of art serve as tools for expressing and communicating concepts, emotions, feelings, and meanings to the public. The six resulting paintings express a range of emotions: fear, escape, death, anger, harm, party, fun, and euphoria.

Keyword : Create, Tua Kak, Murals Painting, Abstract Expressionism

บทนำ

ในภาพจิตรกรรมฝาผนังของไทยนั้นส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ หรือทศชาติ ที่บอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับการประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ในการเล่าเรื่องพุทธประวัติที่กล่าวมานั้น นอกจากตัวพระพุทธเจ้าแล้ว ยังมีตัวภาพอีกมากมาย อาทิ ชนชั้นสูง เช่น เทวดา นกบวช กษัตริย์ เชื้อพระวงศ์ ชาววัง ชนชั้นขุนนาง ไพร่ จนไปถึงตัวภากหรือภาพกาก ซึ่งตัวภาพทั้งหมดที่กล่าวมามากเว้นตัวภากนั้น จะมีหน้าตาที่เหมือนกันหมด เป็นหน้าตาที่มีได้แสดงอารมณ์ใด ๆ ออกมา ไม่ว่าจะโกรธ กลัว ดีใจ เศร้า ก็จะแสดงออกด้วยสีหน้าแบบเดียวกัน แต่ผู้ชมสามารถรับรู้หรือคาดเดาได้ว่าตัวภาพเหล่านั้น กำลังอยู่ในอารมณ์ ความรู้สึกใด ๆ โดยดูจากท่าทางของตัวภาพนั้น ๆ ดังที่ อภิวัฒน์ ดุลยพิเชษฐ (2555: 147) ได้กล่าวไว้ว่า ตัวบุคคลในภาพจิตรกรรมไทยเป็นแบบมโนภาพ (Idealist) ตามแบบแผนของงานจิตรกรรมไทยประเพณี คือ สวยงามทรวดทรงอ่อนหวาน ไม่แสดงกล้ามเนื้อ ไม่แสดงความรู้สึกทางใบหน้า แต่สื่อความหมายด้วยท่าทาง ซึ่งแสดงในลักษณะนาฏลักษณ์ (Dramatic)

แต่ภาพภากนั้นตรงกันข้ามจากที่กล่าวมาข้างต้น เพราะตัวภากนั้นเป็นตัวภาพที่เป็นชาวบ้านธรรมดาที่มีการแสดงอารมณ์ความรู้สึกออกมาจากสีหน้าและท่าทางที่ชัดเจน ตามที่พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ระบุไว้ว่า ภาพภาก (น.) คือ ภาพเขียนที่เป็นตัวประกอบในเรื่อง ภาพภากประกอบไปด้วยตัวละครที่เรียกตามภาษาพูดว่า “ตัวภาก” เป็นตัวละครที่ไร้ชื่อ ไม่ใช่ตัวละครหลัก ไม่ได้เป็นตัวเอกในเรื่อง และไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อเนื้อหาในเรื่องราว แต่ตัวภากเหล่านี้รวมตัวกัน เกิดการเคลื่อนไหว เกิดบทสนทนา เกิดท่วงท่าทำนอง ที่ช่วยให้เรื่องราวนั้น ๆ ครบรสชาติและเกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นิทรรศการ “ภาพภาก” จิตรกรรมฝาผนัง (2020) ได้กล่าวไว้ว่า อีกบทบาทหนึ่งของภาพภากนั้นก็คือ บทบันทึกที่สะท้อนภาพสังคม วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของผู้คนในยุคสมัยที่เทคโนโลยีด้านการถ่ายภาพยังไม่เป็นที่กว้างขวางอย่างในทุกวันนี้ การบันทึกภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ไว้ด้วย ฝีมือของครูช่างโบราณทำให้เห็นว่าผู้คน

ในยุคก่อนนั้นใช้ชีวิตกันอย่างไร มีการแต่งตัวกันแบบไหน บ้านเรือน หน้าตาเป็นอย่างไร ซึ่งการเขียนภาพกานั้นไม่มีรูปแบบตายตัว แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ ความอิสระในการแสดงออก เป็นการขยายขอบเขตของขนบการเขียนภาพจิตรกรรมไทยเรื่องหลัก

จากลักษณะการที่เกิดการเคลื่อนไหว เกิดบทสนทนา เกิดท่วงท่า ทำนอง ที่ช่วยให้เรื่องราวนั้น ๆ ครบรสชาติและเกิดความสมบูรณ์นั้น เป็นภาพจิตรกรรม 2 มิติ ไม่มีคำบรรยายทำให้ผู้ชมอาจต้องตีความจากลักษณะท่าทางแต่ก็อาจเกิดคำถามว่า แท้จริงแล้วตัวกานั้นมีอารมณ์ความรู้สึกอย่างไรซ่อนอยู่ สมเกียรติ ตั้งนโม (2555) ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าเรามองด้วยแนวคิดวัฒนธรรมภาพแล้ว สิ่งที่เราพบเห็นอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน มักมีเรื่องราวอยู่เบื้องหลังเสมอ ทั้งความเหลื่อมล้ำทางด้านเชื้อชาติ สีผิว และเพศสภาพ ซึ่งสอดคล้องกับตัวภาพในจิตรกรรมไทยที่ซ่อนอารมณ์ความรู้สึกอยู่

อีกทั้งสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1-3) นั้นเป็นยุคที่กำลังสร้างบ้านแปลงเมืองอีกทั้งสงครามยังมีอยู่อย่างต่อเนื่องจนสิ้นสุดลงในรัชกาลที่ 3 จิตรกรรมในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นยังคงรูปแบบที่สืบทอดมาจากสมัยอยุธยาตอนปลาย แต่ได้มีการพัฒนามุมมองการเขียนภาพจากการเล่าเรื่องตามแนวนอน (Horizontal) ไปเป็นแบบมุมมองไอโซเมตริก (Isometric) ซึ่งทำให้การเล่าเรื่องและภาพต่าง ๆ มีความต่อเนื่องและมีรายละเอียดมากขึ้น รวมถึงการนิยมนวาดภาพชาวบ้านที่แสดงถึงวิถีชีวิตในยุคสมัยนั้นลงไปด้วย

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมชุดภายใต้ใบหน้าตัวกาก โดยศึกษาจากตัวภาพในอากัปกิริยาต่าง ๆ อาศัยการวิเคราะห์ตามแนวคิดการอ่านภาพ (Visual Literacy) เพื่อนำมาสร้างสรรค์ให้เกิดผลงานศิลปะที่แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกของตัวภาพเหล่านั้น ถ่ายทอดผ่านเส้น สี รูปทรง รูปร่าง ๆ ต่าง ๆ กันออกไปในรูปแบบศิลปะสำแดงพลังอารมณ์แบบนามธรรม (Abstract Expressionism) ที่เป็นศิลปะในรูปแบบนี้เน้นการแสดงออกของอารมณ์ความรู้สึกผ่านการทำงานศิลปะที่แสดงความสัมพันธ์ทางด้านอารมณ์ จากตัวกากสู่การตีความในสภาวะใหม่ที่สอดคล้องเชื่อมโยงผ่านวิธีการที่เหมาะสม

โดยไม่ยึดติดกับความเป็นจริง และสำแดงความเคลื่อนไหวแบบฉับพลันรุนแรงตามสัญชาตญาณ และการทำงานโดยอัตโนมัติของจิตไร้สำนึก การแสดงออกที่เน้นการเคลื่อนไหวที่รวดเร็วเรียกว่า แอ็คชั่น เพ้นท์ติ้ง (Action painting) (Panu, 2020) เป็นผลงานศิลปะให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงสิ่งที่ซ่อนอยู่ภายใต้ใบหน้าตัวกานั้น

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อสร้างองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมชุดภายใต้ใบหน้าตัวกาน
2. เพื่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะชุดภายใต้ใบหน้าตัวกาน
3. เพื่อให้ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สร้างผลงานกับนักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจศิลปะ

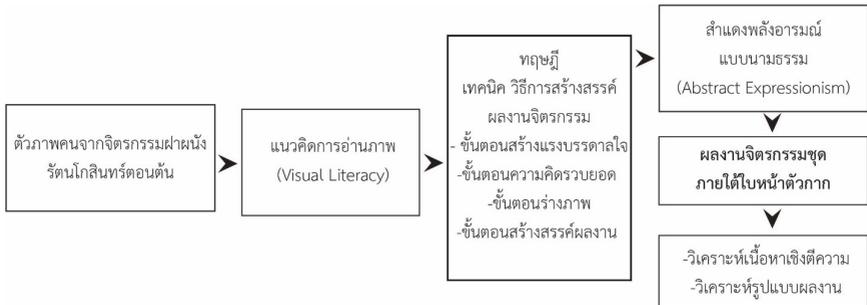
ขอบเขตของโครงการวิจัย

การสร้างสรรค์งานจิตรกรรมชุดภายใต้ใบหน้าตัวกาน ได้ทำการศึกษาภาพใบหน้าที่แสดงออกภายใต้ใบหน้าตัวกาน โดยศึกษาวิเคราะห์ภาพตัวกานในจิตรกรรมฝาผนังพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ วัดราชสิทธาราม และวัดดุสิตาราม

กรอบแนวความคิดการวิจัย

ภาพ 1

แนวความคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

1. ศึกษาความรู้และการสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

2. ค้นคว้า วิเคราะห์องค์ความรู้ จากจิตรกรรมฝาผนังสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นในเขตกรุงเทพฯ โดย

2.1 ศึกษารูปแบบ ภาพ และเนื้อหาสถานที่ที่เกี่ยวข้องจากอินเทอร์เน็ตและ เอกสารตำราวิชาการ หนังสือ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 เลือกภาพกาทที่จะทำการวิเคราะห์และตีความตามทฤษฎีที่ได้ศึกษาไว้

3. การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมชุด ภายใต้ใบหน้าตัวกาก ใช้กระบวนการสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์ ดังนี้

3.1 ขั้นตอนสร้างแรงบันดาลใจ เป็นการสัมผัสอารมณ์ความรู้สึกของตัวกาก อันเป็นจุดเริ่มต้นของแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์

3.2 ขั้นตอนความคิดรวบยอด เป็นขั้นตอนที่ผู้สร้างสรรค์เกิดการรับรู้สภาวะอารมณ์ของตัวกาก อันเป็นการเชื่อมโยงกับการสร้างสรรค์ผ่าน เส้น สี รูปทรง และเทคนิคต่าง ๆ และศึกษาผลงานของศิลปินที่ให้อารมณ์การรับรู้ในลักษณะที่กล่าวมา

3.3 ขั้นตอนร่างภาพ จากข้อมูลที่ได้รับรวบรวมมาข้างต้น ผู้วิจัยทำการศึกษาว่าภาพตัวกากมีความสอดคล้องกับแนวความคิดอย่างไร นำมาร่างภาพให้อยู่ภายใต้แนวคิดเดียวกัน

3.4 ขั้นตอนสร้างสรรค์ผลงาน เป็นการสร้างผลงานจริง โดยสร้างจากภาพร่างตามที่คุณผู้สร้างสรรค์รู้สึก อารมณ์ และจินตนาการต่อการรับรู้อารมณ์ของตัวกากนั้นในรูปแบบศิลปะสำแดงพลังอารมณ์แบบนามธรรม

4. การวิเคราะห์ผลงาน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงตีความของสาระในผลงานสร้างสรรค์ การวิเคราะห์รูปแบบที่เป็นกึ่งนามธรรมว่าผลงานมีการคลี่คลายจากการตีความและสร้างสรรค์จนเกิดเป็นรูปทรงใหม่

5. การวิเคราะห์ตามหลักทัศนธาตุ ที่วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของ เส้น สี รูปทรง กับความสมดุล กลมกลืน เน้น แปรเปลี่ยน และอารมณ์ของภาพ

ผลการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมชุดภายใต้ใบหน้าตัวกาก มีดังนี้ การตีความหมายจากภาพ ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะกระบวนการการสร้างสรรค์งานศิลปะ

1. การตีความหมายจากภาพ ผู้วิจัยได้ตีความหมายจากบริบทโดยรวมของภาพจิตรกรรมนั้น ๆ โดยเริ่มจากบริบทเนื้อเรื่องของภาพตัวกากที่ปรากฏอยู่ว่ามีเนื้อเรื่องตอนนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร จากนั้นจึงมาดูภาพตัวกากที่กำลังทำอะไร เกี่ยวข้องอะไรกับเนื้อเรื่องนั้น ๆ โดยได้วิเคราะห์ถึงอารมณ์ ความรู้สึก ท่าทาง การกระทำ อันสอดคล้องกับบริบทของเนื้อเรื่องจิตรกรรมฝาผนังในตอนนั้น ๆ ดังที่ Bamford (2003) การแปลความหมายจากภาพ คือ การแปลภาพที่ถูกนำเสนอ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน แล้วสื่อสารออกมาอย่างมีความหมาย ในขณะที่เดียวกันผู้วิจัยยังต้องสามารถสร้างสรรค์อธิบายความหมายออกมา ดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 2

ภาพตัวกากมาจากผนังใต้มณฑปทรงมหาราชวังนาผาศิริ พระที่นั่งพุทไธสวรรย์

ในภาพนี้พระพุทเจ้าที่ยืนอยู่บนมุขขวาบนของภาพได้แผ่เมตตา ทำให้ช่างนาผาศิริละพยศ จะเห็นได้ว่าตัวกากได้แสดงออกถึงท่าทางที่แสดงถึงความกลัวที่จะถูกช่างทำร้ายจึงวิ่งหนีหกล้มลุกคลุกคลาน ตัวกากเหล่านี้ต้องกลัวอันตรายอย่างมากจึงพยายามที่จะหนีออกห่างเอาตัวรอด โดยมีสนใจว่าจะหกล้มหรือเหยียบคนอื่นที่ล้มลงบนพื้น การหนีเอาตัวรอดนี้เป็นสัญชาตญาณพื้นฐานของมนุษย์ที่ต้องการปกป้องตัวเองจากอันตราย ไม่ว่าจะมนุษย์ที่ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นสัตว์ประเสริฐหรือสัตว์เดรัจฉาน เมื่อเกิดเวลาคับขัน จวนตัว จะมีสัญชาตญาณเอาตัวรอด จะทำทุกวิถีทางเพื่อนำพาตัวเองให้รอดพ้นจากสถานการณ์คับขัน จวนตัว ซึ่งเป็นการทำงานของสมองส่วนที่เรียกว่า เรปทิลเลียนเบรน (Reptilian Brain) ดังที่ บุรินทร์ รุจจนพันธ์ (2555) กล่าวว่า เป็นส่วนสมองของสัตว์เลื้อยคลาน (Non-conscious, geared for survival and regulating major body processes) พฤติกรรมที่ไม่ใช้สติ ไม่มีความรู้ตัว ทำโดยสัญชาตญาณ มุ่งเอาตัวรอด ควบคุมการทำงานของร่างกาย เช่น ตื่นน้ำเพราะกระหาย หนีเมื่อเผชิญอันตราย ภาพตัวกากนี้จึงมีทั้งความกลัว หนีโดยสัญชาตญาณเอาตัวรอด และความโกลาหลเกิดขึ้น

ภาพ 3

ภาพตัวกากเกรงกลัว พระที่นั่งพุทไธสวรรย์

ภาพตัวกากเกรงกลัวเป็นส่วนหนึ่งของจิตรกรรมฝาผนังตอน พระพุทธเจ้าเสด็จกรุงลงกา ได้แสดงปาฏิหาริย์ จนทำให้พวกยักษ์ เกรงกลัว จะเห็นได้ว่าพวกตัวการดังกล่าวเป็นลูกน้องของพญายักษ์ กำลังตกใจกลัวและวิ่งหนี จนสามารถยกช้าง หมูได้ทั้งตัว ความกลัว เป็นอารมณ์ทั่วไปที่มีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ที่เราคิดว่าจะทำร้ายหรือ คุกคามต่อร่างกายหรือจิตใจของเราถ้ามนุษย์ ไม่มีความกลัว เราอาจจะไม่สามารถมีชีวิตรอดอยู่ได้นาน ความกลัว ส่งผล ต่อระดับอารมณ์ความรู้สึกและการเปลี่ยนแปลงทางชีวเคมีใน ร่างกายจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดการตอบสนอง อย่างอัตโนมัติ สุธีรา มิตรนิวัฒน์ (2555) และมีความกลัวตายดังที่กล่าวมาข้างต้น

ภาพ 4

ภาพตัวกากมาจากผนังเติมตอนยมกปาฏิหาริย์หน้าเมืองสาวัตถี พระที่นั่งพุทโธสวรรย์

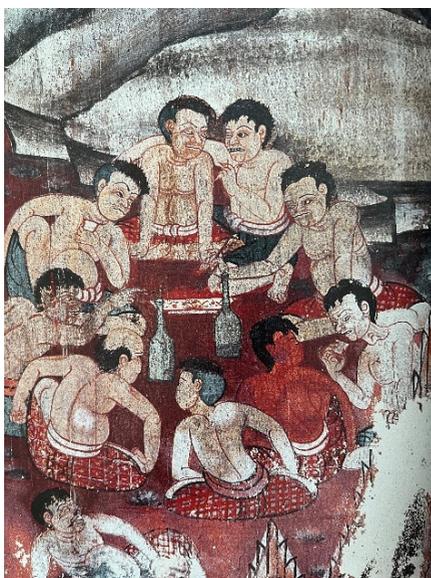
ภาพนี้เป็นภาพที่ชาวบ้านแสดงอารมณ์ขุ่นเคืองโกรธแค้นพวกเดียรฉัตรย์ (นักบวชนอกศาสนา) การแสดงออกของตัวกากเหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความโกรธแค้นที่มีต่อศัตรู ฝ่ายตรงข้าม ซึ่งอาจเป็นผู้ที่เคยมีอำนาจเหนือกว่า หรือผู้ที่มีความเชื่อไม่ตรงกัน การแสดงออกโดยการทำร้าย ทั้งตี เตะ ต่อย นั้นเป็นการแสดงออกโดยมุ่งเน้นระบายอารมณ์ขุ่นเคือง ประทุ้อัดอัน อยู่ในจิตใจ พัฒนากออกมาเป็นกำลังรุนแรงที่ถ้าโถมใส่ศัตรู สปีลเบิร์กเกอร์ Spielberg (1988) อ้างใน กนกวรรณ เรือสีจันทร์ (2563) กล่าวว่า มนุษย์เมื่อมีความโกรธเกิดขึ้นจะแสดงออกได้ 3 ลักษณะดังนี้ คือ เก็บความโกรธไว้ภายในใจ (Anger In) แสดงความรู้สึกอย่างชัดเจน (Anger Out) คือ เมื่อโกรธแล้วก็จะแสดงความรู้สึกหรือการกระทำรุนแรงออกมาต่อคนหรือสิ่งของ อีกนัยหนึ่งก็เป็นการลงโทษที่เดียรฉัตรย์เหล่านั้นได้ กระทำการอยู่ดีธรรม จึงมีการลงโทษเพื่อแก้แค้น ดังที่ ญัฐวิวัฒน์ (2565) ได้กล่าวไว้ว่า วัตถุประสงค์ของการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน คือ เพื่อเป็นการทดแทนการกระทำผิด ซึ่งผู้กระทำผิดได้กระทำลงไป เพราะผู้กระทำผิดสมควรจะได้รับการลงโทษ อันเนื่องมาจากการกระทำผิดของเขานั่นเอง

ภาพ 5

ภาพไฟร่พลตั้งงตั้งมีสุรา วัดราชสิทธิาราม (ซ้ายมือ)

ภาพ 6

ภาพตัวกากกำลังดูดนตรีในงานพระราชพิธี วัดคูสิดาราม (ขวามือ)

ภาพไฟร์พลตั้งวงตี๋มสุรา ในจิตรกรรมฝาผนังเรื่อง เวสสันดรชาดก กัณฑ์มหาราช พระเจ้าสญชัยพระราชทานสมโภศรับขวัญสองกุมาร และไปรับพระเวสสันดร จึงต้องมีชบวนช้าง บ่าว ไฟร์พลเดินทางมา ด้วย เมื่อพักแรมไฟร์พลจึงตั้งวงตี๋มสุรา จะเห็นได้ว่าไฟร์พลนี้มิได้ไป การศึกเพื่อรบกับศัตรู อีกทั้งยังมีความยินดีที่จะได้ไปรับผู้มีบุญญาธิการถึงที่พำนัก ทุกคนจึงมีท่าทางผ่อนคลายมีความยินดี และตั้งวงตี๋มสุราอย่างยิ้มแย้มมีความสุขที่ได้ไปปฏิบัติภารกิจนี้ ตรงกับที่ กระทบวง สาธารณสุข (2552: ออนไลน์) ให้คำนิยามความสุข ไว้ว่าการที่เราได้ รับ ความพึงพอใจ ความสมหวังจากสิ่งต่าง ๆ รอบด้าน เช่น สุขเพราะ 'ได้อยู่กับสิ่งที่รักหรือถูกใจ สุขเพราะได้ทำงานที่ถูกใจ สุขจากการรอด ภัยอันตราย หรือเจอเพื่อนเก่าที่ไม่ได้เจอกันมานาน เป็นต้น

ภาพภาพตัวกากกำลังดนตรีในงานพระราชพิธีเป็นส่วนหนึ่งของ จิตรกรรมฝาผนังตอนพระราชพิธีอภิเษกสมรสพระเจ้าสุทโธทนะและ พระนางสิริมหามายา บริบทของเรื่องนี้เป็นการเล่นฉลองที่เกี่ยวกับ เรื่องมงคล จึงเป็นเรื่องของความสุข อิ่มเอมใจ ตัวกากในภาพนี้ดูการ บรรเลงดนตรีผ่านกำแพงวัง ถึงแม้จะเห็นได้ไม่ชัดแต่สีหน้าและท่าทาง นั้นแสดงถึงความสุข อีกทั้งเสียงดนตรีที่บรรเลงก็ทำให้เกิดอารมณ์ อิ่มเอมใจ เคลิบเคลิ้มในเสียงดนตรี ดังที่ เกสร (2559) กล่าวว่า ความสุข (happiness) หมายถึง การประเมินของบุคคลตามการรับรู้ ของตนเองต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ขณะนั้นว่า มีความพึงพอใจ ในชีวิต มีความรู้สึกทางบวก เช่น สนุกสนาน มีความ ยินดี เบิกบานใจ ซาบซึ้งใจ โดยปราศจากความรู้สึกทางลบ เช่น ความวิตกกังวล และ ความซึมเศร้า เป็นต้น

ภาพ 7

ภาพการลงทัณฑ์ในรอกภูมิ วัดราชสิทธาราม

ภาพการลงทัณฑ์ในนรกภูมิ เป็นส่วนหนึ่งของพุทธประวัติตอน พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากดาวดึงส์ผ่านภพทั้ง 3 ภพ ในภาพนี้จะได้เห็นได้ว่ามีตัวกากโดนลงทัณฑ์ด้วยการผูกกับข้อและเขี้ยวตี ส่วนหนึ่ง รอดอนลงทัณฑ์ ซึ่งทั้งหมดแสดงออกถึงความกลัวและความเจ็บปวดแสนสาหัส หมดหวัง ที่ทั้งแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางการลงทัณฑ์ในนรกโดยพญายมราชนั้น ถือเป็นการลงโทษที่เป็นทั้ง การลงโทษเพื่อให้สาสม ญัตถวิวัฒน์ (2565) กล่าวว่า ลงโทษให้สาสม ตั้งอยู่บนกฎของศีลธรรมและความยุติธรรม จึงมีการพิจารณาว่าการลงโทษนั้น ยุติธรรมหรือไม่ได้สัดส่วนกับความผิดหรือไม่

การลงทัณฑ์นี้เป็นการลงทัณฑ์ทั้งร่างกายและจิตใจ หัตถพันธ์ (2559) ให้นิยามของการลงโทษทางร่างกายว่า “เป็นการกระทำที่เจตนาสร้างความเจ็บปวด หรือไม่สบายทุกชนิดบนร่างกายของบุคคล อย่างรุนแรง เพื่ออบรมสั่งสอน ลงโทษหรือควบคุมความประพฤติ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าภาพตัวกากในจิตรกรรมฝาผนังนั้นได้ถูกตีความตามบริบทของเนื้อเรื่องในฝาผนังนั้น ๆ โดยการแสดงสิ่งที่อยู่ภายใต้ใบหน้าของตัวกากที่บ่งบอกถึงอารมณ์ความรู้สึกผ่านใบหน้าแล้ว ยังมีสิ่งที่อยู่ข้างในสมองและจิตใจที่พร้อมจะปะทุออกมาในรูปแบบของกริยาท่าทาง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งหรือพร้อม ๆ กัน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่ตัวกากนั้นประสบอยู่

2. ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะ ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ภายใต้งานตัวกานั้น ผู้วิจัยได้เลือกใช้จิตรกรรมเทคนิคผสม โดยใช้สี และวัสดุที่แตกต่างกันในแต่ผลงานตามบริบทของอารมณ์ ความรู้สึก การตีความผ่านการมองภาพของภาพตัวกานั้น ๆ สื่อความหมาย ออกมาในรูปแบบศิลปะแบบสำแดงพลังอารมณ์แนวนามธรรม (Abstract Expressionism) ซึ่งเป็นลัทธิสำคัญในศิลปะสมัยใหม่กลาง ศตวรรษที่ 20 หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้รับอิทธิพลจากกระแส ศิลปะนามธรรม (Abstract) ในการแสดงอารมณ์ความรู้สึกผ่านงาน ศิลปะที่ไม่ยึดติดกับความจริง เน้นความเคลื่อนไหวฉับพลันและรุนแรง ตามสัญชาตญาณของศิลปะเอ็กซ์เพรสชันนิสม์ (Expressionism) รวมถึงการทำงานโดยอัตโนมัติของจิตไร้สำนึกของศิลปะเซอร์เรียลลิสม์ (Surrealism) (ภาณุ บุญพิพัฒนาพงศ์, 2562) มีการสร้างสรรค์ผลงาน โดยใช้การแสดงออกที่เน้นการเคลื่อนไหวที่รวดเร็วเรียกว่า แอ็คชั่น เพ้นท์ติ้ง (Action Painting) และ คัลเลอร์ฟิลด์ เพ้นท์ติ้ง (Color Field Painting) ดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยใช้การแสดงออกของรูปทรง รูปร่าง ลายเส้น สีแปร่ง สี พื้นผิวต่าง ๆ ลงบนเฟรมผ้าใบ โดยผู้วิจัยได้มองปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามบริบทของอารมณ์ต่าง ๆ กันของตัวกานที่แสดงออกใน จิตรกรรมตอนนั้น ๆ อันได้แก่ อารมณ์กลัว มีความสุข สนุกสนาน ทรมาน ซึ่งอารมณ์จะแสดงออกมาผ่านทางเส้น สีแปร่ง สี พื้นผิว ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสร้างสรรค์ขึ้น

ภาพ 8

ชื่อภาพ “กลั้ว หนี ตาย 1” เทคนิค จิตรกรรมสีผสมบนผ้าใบ
ขนาด 150 x 120 ซม. ปี พ.ศ.2566

ภาพ 9

ชื่อภาพ “กลั้ว หนี ตาย 2” เทคนิค จิตรกรรมสีผสมบนผ้าใบ
ขนาด 150 x 120 ซม. ปี พ.ศ.2566

ภาพ 10

ชื่อภาพ “โกรธแค้น ทำร้าย” เทคนิค จิตรกรรมสื่อผสมบนผ้าใบ
ขนาด 80 x 120 ซม. ปี พ.ศ.2566

ภาพที่ 8 9 และ 10 นั้น การแสดงออกถึงอารมณ์กลัวที่นำมาถ่ายทอดลงบนผืนผ้าใบนั้น ผู้วิจัยได้ใช้การระบายสีภาพแบบ Action Painting ต้องสมมุติตัวเองเสมือนกับเป็นตัวกากที่กำลังเผชิญความกลัวที่อาจจะทำให้ถึงกับชีวิตเหล่านั้น และต้องหนีเพื่อเอาชีวิตรอดให้ได้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเดียวกับการลากเส้นข้างต้น แต่ในทางตรงกันข้ามเมื่อตัวกากเกิดความรู้สึกกลัวแล้ว สมองยอมสั่งการให้หนีออกจากความกลัวนั้น ซึ่งจากภาพตัวกากที่ศึกษามานั้น เป็นการหนีที่ต้องเอาชีวิตรอด หนีไปให้พ้นอันตรายให้เร็วที่สุด โดยไม่ต้องคำนึงถึงคนอื่น เมื่อต่างคนต่างหนีแล้วนั้นก็เกิดความยุ่งเหยิง อลหม่าน ดังนั้น ทั้งเส้นและฝีแปรงก็จะต้องแสดงออกถึงความรวดเร็ว มีพลัง แต่มีความยุ่งเหยิงไร้ซึ่งระเบียบ ดังนั้นจึงต้องใช้ทั้งฝีแปรงดังกล่าวข้างต้นผสมผสานกันไป สีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ที่ทำให้รู้สึกถึงความกลัวนั้น ดำ เทา แดง ผู้วิจัยได้ศึกษาโครงสร้างผลงาน The Scream ของ เอ็ดเวิร์ด มุงก์ (Edvard Munch) เป็นการใช้สีที่ร้อนแรง ฉูดฉาด สีแดง แสด ที่ใช้แสดงออกถึงความกลัวอันตรายนอกมา

รวมถึงสีดำ เทา เหลืองหม่น น้ำเงิน ม่วง และภาพ Guernica ของ ปาโบล รุยซ์ ปิกัสโซ่ (Pablo Ruiz Picasso) ดังที่ Alejandro (2012) กล่าวว่า “สีดำ ขาวและเทาทำให้ผู้ชมรู้สึกประหวั่นพรั่นพรึง ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในระยะประชิดทำให้รู้สึกอึดอัดและไม่มีทางหนี และยังสื่อถึงความเจ็บปวดวุ่นวายอีกด้วย The Last Judgement ของ ลุกวิต เมตเนอร์ (Ludwig Meidner) ก็มีการใช้รูปทรงของคนพื้นดิน สิ่งก่อสร้างที่บิดเบี้ยว ปลายเส้น สีแปร่งที่ทิ้งงวอน ผสานกับความรวดเร็วและมีพลัง รวมถึงสีที่มีความหมองหม่น ดำ เหลืองหม่น แดง เป็นส่วนใหญ่ พื้นผิวที่เกิดจากสีแปร่งและผงชาโคลนั้นทำให้เกิดรอยที่นูนและหยาบ แหลม ซึ่ง ผิวขรุขระ ผิวหนามแหลม ให้ความรู้สึกน่าขยะแขยง ไม่น่าจับต้อง ให้ความรู้สึกไม่ปลอดภัย น่ากลัว ไม่น่าจับต้อง เหมือนความกลัว ภัยอันตรายที่ต้องหลีกเลี่ยง

ภาพที่แสดงออกถึงอารมณ์ขุ่นเคืองโกรธแค้น ทำร้ายนี้ เป็นภาพที่ตัวภาคต้องการลงโทษอีกฝ่ายหนึ่งโดยการใช้กำลังทำร้าย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาการสร้างสรรคผลงานที่ให้อารมณ์ความรู้สึกดังกล่าว จากภาพของฟรานซิส เบคอน (Francis Bacon) The Screaming Pope เบคอนใช้เทคนิคการเบลอหน้า การใช้สีค่อนข้างหมองหมอง พร้อมกับร่องรอยของพุ่กันที่มีพลังรุนแรงจากผลงาน The Flame ของ แจ็คสัน พอลล็อก (Jackson Pollock) ใช้สีแปร่งที่หนาทรงพลัง แสดงถึงพลังดิบของเปลวเพลิงที่ลุกโชน ใช้สีที่สด แดง ดำ ผู้วิจัยได้ใช้ การตัวตีแปร่งให้เกิดความรวดเร็วและทรงพลังเหมือนการที่ต้องการให้เกิดการทำร้ายที่รุนแรงออกไปให้รวดเร็วที่สุด

ในการสร้างสรรค์ภาพทั้ง 3 ภาพนี้ ผู้วิจัยใช้การตัดฝีแปรงนั้น จะเป็นการตัดจากนอกรอบเฟรมผ้าใบ ผ่านเข้ามาสู่เฟรมและ ทะลุออกไปยังอีกด้านหนึ่งของเฟรม ไม่ว่าจะเป็นฝีแปรงแนวนอน แนว ตั้ง หรือเฉียง ผู้วิจัยได้วิ่งถือแปรงทาสีมายังเฟรมผ้าใบและตัดแปรง เป็นเส้นที่ต้องการวิ่งผ่านไปยังอีกด้านของเฟรมด้วยความรวดเร็ว ทำให้เกิดการส่งพลังเหมือนการวิ่งหนีอย่างรวดเร็วส่งต่อไปยังแปรง ทาสีและลงสู่เฟรมผ้าใบ สีของฝีแปรงที่ใช้เป็นสีที่ทำให้รู้สึกนุ่มร้อน ร้อนรน ทรมาน อันตรราย เลือดเนื้อความตายได้แก่ สีโทนร้อน แดง แสด ส้ม ปรากฏเด่นชัดสุด ความตาย อันตรรายที่พุ่งเข้ามา และต้องการที่จะหนีออกจากอันตรรายนั้นอย่างรวดเร็ว พื้นผิวที่สาก หยาบและแหลมคมแสดงถึงการหนีที่เกิดความเจ็บปวด อันตรรายจาก ความหยาบไร้ระเบียบ ยุ่งเหยิง ต้องการเอาตัวรอดโดยไม่สนใจคนอื่น ๆ ว่าจะจะเป็นเช่นใด ลักษณะเส้นที่ใช้เขียนรูปทรงตัวกากที่กำลังกลัว และต้องหนี ลายเส้นที่ใช้เป็นลายเส้นที่ไม่มั่นคง ขาดตอน มีขนาด ไม่เท่ากัน ความกลัวจะทำให้เกิดปฏิกิริยาต่อการใช้มือคือ อากา รสั่น อากา รสั่นเป็นส่วนเมื่อรู้สึกกลัวมาก ๆ การลากเส้นนั้นผู้วิจัยจึง ต้องเปรียบเสมือนตัวเองเกิดความกลัวและลากเส้นด้วยมือที่สั่นเทา เมื่อสร้างเส้นเหล่านี้ให้เกิดเป็นรูปร่างก็จะส่งผลให้รูปร่างนั้นรู้สึกขาด กลัว ในระหว่างลากเส้นเหล่านี้

ในภาพที่ 11 สังสรรค์ สนุก มีการเขียนระบายสีทับหลายชั้น ผู้วิจัยได้เลือกใช้สีสดใสเป็นโครงสร้างของภาพนี้ การใช้สีเหลือง ส้ม เขียวเหลือง ชมพู เลือกใช้สีโทนอุ่นทำให้รู้สึกถึงความสุข ความมีชีวิต ชีวา ความแจ่มใส ความสนุกสนาน ที่ได้ศึกษาจากผลงาน Le bonheur de vivre (The Joy of Life) ของ Henri Matisse ที่ใช้สีอบอุ่น เป็นส่วนใหญ่ ใช้สีที่ค่อนข้างบาง และใช้การเชื่อมต่อของสีในบางจุด ระบายเป็นพื้นภาพในชั้นแรก เปรียบเสมือนความสุขของตัวกากที่กำลังเริ่มดื่มสุรา ในชั้นที่ 2 ผู้วิจัยได้เริ่มใช้การระบายสีให้ดูสนุก สิ้นไหล โดยใช้แนวทางของ Wassily Kandinsky ได้มีการใช้สี ฝีแปรง สดใส รู้สึกสนุกสนาน มีชีวิต ในการสร้างสรรค์ผลงาน รวมถึงการใช้ สีที่มีความสดมากทำให้รู้สึกรื่นรมย์ สดใส สนุกสนาน เสมือนตัวกาก

ภาพ 11

ชื่อภาพ “สังสรรค์ สนุก” เทคนิคจิตรกรรมสีผสมบนผ้าใบ
ขนาด 80 x 80 ซม. ปี พ.ศ.2566

ที่เริ่มจะมีเมฆมาแต่ยังสนุกสนาน ในการระบายสีขั้นสุดท้าย ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคจากผลงาน Wonderlust ของ Emma Hill ที่มีการใช้สีที่สด และสร้างการเคลื่อนไหวของสี รูปทรงที่ใช้เป็นการใช้การไหลของสีในการกำหนดรูปทรงของตัวเอง เส้นที่ใช้จะเป็นเส้นต่อเนื่องที่มีความเคลื่อนไหว ขนาดเล็กใหญ่สลับกันไปตามรูปทรงนั้น ๆ ทำให้ดู เคลื่อนไหวมีชีวิต เปรียบเสมือนการสังสรรค์ที่เริ่มด้วยความสนุก จบที่ความเมินเมมาจากสุราทำให้สติลบลื่นไป กลายเป็นความเมิน ึ่ง ที่ยุ่งเหยิง จึงได้ใช้ฝีแปรงที่ดูวุ่นวาย เลอะเทอะ และลายเส้นที่พันกันไปมา แต่ยังคงใช้สีที่มีความสดอยู่

ภาพ 12

ชื่อภาพ “เคลือบเคลิ้ม” เทคนิคจิตรกรรมสีผสมบนผ้าใบ

ขนาด 80 x 80 ซม. ปี พ.ศ.2566

ส่วนภาพที่ 12 เคลิบเคลิ้ม ใช้ฝีแปรงใช้การระบายให้เกิดการเคลื่อนไหว ที่เลื่อนไหล ไม่่วนวาย วนุ่นนวล การผสมสีที่อ่อนหวานทำให้เกิดความนุ่มนวล เคลิบเคลิ้ม ก่อนที่จะลงมือสร้างสรรค์ผลงานผู้วิจัยได้ต้องทำให้ตนเองมีความสุขทั้งกายและจิตใจแล้ว จึงลงมือสร้างสรรค์งาน การระบายพื้นหลังของภาพ และพื้นผิวใช้สีที่อบอุ่น ค่อย ๆ ระบายลงไปโดยให้มีฝีแปรงที่เบาบาง ดูสบายไม่หนัก มีขีดบ้างไม่ขีดบ้าง ตัว เหมือนความฟุ้งฝันที่มีความสุข ผิวซันงานเรียบ บาง มันส่องสว่างและดึงดูดความโปร่งใสของชั้นสี ในบางพื้นที่ มองเห็นร่องพื้นสีขาวในหลายจุด การลากภาพลายเส้นต่าง ๆ ผู้วิจัยใช้สีชอล์กในการลาก โดยค่อย ๆ ลากตามที่ได้ลากไว้ กำหนดควบคุมมือให้สร้างลายเส้นที่เคลื่อนไหว ขนาดต่าง ๆ กัน โดยอาศัยการกดน้ำหนักของมือเพื่อให้เกิดเส้นเหล่านั้น เส้นจะต่อเนื่อง พรูว์ไหวเป็นรูปร่างของตัวกากที่ผสมกันไปกับสีพื้นหลัง จะเห็นได้ว่าผู้วิจัยพยายามระบายสีต่าง ๆ ให้เป็นสีที่ให้อารมณ์ชวนฝัน มีการผสมกันอย่างกลมกลืนนุ่มนวล เปรียบเสมือนตัวกากที่ฟังดนตรีจนเคลิบเคลิ้ม หลุดอยู่ในโลกแห่งเสียงเพลงที่ปลอบประโลมจิตใจอันอ่อนโยน

ภาพ 13

ชื่อภาพ “ทรมาน” เทคนิคจิตรกรรมสื่อผสมบนผ้าใบ

ขนาด 150 x 120 ซม. ปี พ.ศ.2566

ภาพที่ 13 ทรมาน การใช้สีเข้ม หนัก เช่น สีดำ เป็นการทำให้เกิดการกดดัน มีดมน ทรมาน เกิดขึ้นในภาพ รูปทรงที่บิดเบี้ยว ผิดปกติที่โดดเด่นด้วยลายเส้นที่หนัก หนา สีอื่น ๆ แสดงถึงความลึกลับของสีม่วง และความตาย เลือด ความสยองของสีแดง ผีแปร่งที่ใช้แสดงอารมณ์ทรมาน ผู้วิจัยเลือกที่จะใช้ผีแปร่งที่มีความรุนแรง ย้าหลาย ๆ รอบให้เกิดทั้งความหนักและพื้นผิวที่หยาบ รวมถึงการวาดสีเป็นสัญลักษณ์แทนการสาดกระจายของเลือด ไม่ใช่เฉพาะร่างกายแม้กระทั่งจิตวิญญาณก็แตกสลายไป ที่ได้ศึกษาการจากผลงาน The Screaming Pope ของ Francis Bacon และ Night, Perseus' Last Duty ของ Max Beckmann's

ผู้วิจัย นำความรู้สึกเหล่านี้มาสร้างสรรค์ โดยการระบายสีทั้งพื้นหลังและรูปร่างที่อยู่ในภาพใช้สีที่หนา นำเกรียงมากดด้วยแรงเสมือนแรงกดดันที่โดนทรมาน กดปาดสีให้หนามิมีติมีพื้นผิวที่ไม่สม่ำเสมอ บางจุดสีจะฉุนทะลักออกมาด้วยจากแรงกดของเกรียง เสมือนเลือดเนื้อ จิตวิญญาณที่ระเบิดทะลักจากการทรมาน จากนั้นใช้พู่กันเน้นระบายสีดำและม่วงเน้นส่วนลึกให้รู้สึกถึงการทรมานที่ไม่สิ้นสุดของตัวกาก การใช้เส้นต่าง ๆ เน้นเส้นที่รุนแรง ทึมแทง เหมือนคมหอก คมดาบ คมหนามที่แทงให้เกิดความทรมานตลอดเวลา ขั้นตอนสุดท้ายผู้วิจัยใช้สีดำราดลงไปบนผลงานเพื่อแสดงถึงความมืดมนไม่สิ้นสุดของทุกข์ทรมานเจ็บปวดที่ไม่จบสิ้น

ผู้วิจัยได้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สร้างผลงานกับนักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจศิลปะ พบว่า รูปแบบศิลปะสำแดงพลังอารมณ์ แบบนามธรรมนั้น ผลสำเร็จของตัวผลงานเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ชมเกิดคำถาม ถึงแนวคิด และกระบวนการในการสร้างสรรค์ เพราะเนื่องจากเป็นผลงานแสดงออกมาในรูปแบบนามธรรมที่ไม่มีรูปทรง รูปร่างที่ชัดเจน ผู้ชมจะต้องนึกคิด ใช้ความรู้จากประสบการณ์ที่เคยรับรู้ผลงานศิลปะ ที่ผ่านมาเป็นประสบการณ์เดิม ผนวกกับการได้ชมผลงานศิลปะ ที่ผู้วิจัยสร้างสรรค์ขึ้นเป็นประสบการณ์ความรู้ใหม่ที่เพิ่มเข้ามา สอดคล้องกับทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ที่เชื่อว่ากระบวนการเรียนรู้ขึ้น ภายใต้อย่างมีความหมายโดยตีความหมาย แตกต่างกันไปตาม ประสบการณ์ของแต่ละบุคคลซึ่งเป็นการนำเอาความรู้เดิมเชื่อมโยง กับความรู้ใหม่มาสร้างเป็นความเข้าใจของตนเอง (ซูติมา รอดสุด, 2550: 1014) ผู้ชมส่วนมากรับรู้ถึงความรู้สึก อารมณ์ในภาพที่ผู้วิจัย สร้างสรรค์ออกมาได้อย่างชัดเจน เนื่องจากผลงานนั้นได้แสดงออก ทางการใช้สี ฝีแปรง พื้นผิว รูปทรง รูปร่าง ที่สามารถสื่อความหมายได้ดี

นอกจากนั้นแล้ววัตถุประสงค์ของผลงานศิลปะประเภทนี้นั้นก็มี จุดประสงค์ให้ผู้ชมได้ทำความเข้าใจและจินตนาการความคิดถึง ความหมายของผลงานนั้น ๆ แต่เพื่อการถ่ายทอดที่ชัดเจน ผู้วิจัยยังได้อธิบาย ถึงแนวกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเป็นแนวคิดและกระบวนการ ที่มีขั้นตอนชัดเจน เนื่องจากหัวใจสำคัญของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ สำแดงพลังอารมณ์แบบนามธรรมนั้นอยู่ที่ความคิด และกระบวนการ ระหว่างการสร้างผลงาน มีใช้ผลสำเร็จของตัวผลงานนั่นเอง อันทำให้ ผู้ที่ได้รับชมผลงานจะเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงความเป็นมาเบื้องหลัง ผลงานถึงแนวคิด กระบวนการสร้างสรรค์ของผู้วิจัยที่ต้องการถ่ายทอด ออกมาผ่านผลงานศิลปะได้เป็นอย่างดี

สรุปและอภิปรายผล

การสร้างองค์ความรู้และการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมชุด ภายใต้ใบหน้าตัวกากการตีความจากภาพตัวกากในจิตรกรรมฝาผนังนี้ ตีความจากบริบทของเนื้อเรื่องที่ภาพตัวกากนั้นปรากฏอยู่เมื่อในอดีต ผ่านแนวคิดในการอ่านภาพ การศึกษาผลงานของศิลปินที่สร้างสรรค์ ผลงานรูปแบบศิลปะสำแดงพลังอารมณ์แบบนามธรรมทำให้เข้าใจถึง กระบวนการวิจัยสร้างสรรค์ศิลปะสำแดงพลังอารมณ์แบบนามธรรม ที่ผสานสอดคล้องกับการตีความอารมณ์ที่ของภาพตัวกากและสำแดง ความเคลื่อนไหวแบบฉับพลัน เหนือจริงออกมาในผลงานจิตรกรรม ผู้วิจัยยังค้นพบว่านอกเหนือจากเทคนิคการวาดภาพโดยใช้อุปกรณ์ ต่าง ๆ ผสานกับแอ็คชั่นเพ้นท์ติ้งแล้ว การที่ผู้วิจัยสัมผัสถึงความรู้สึก ที่ผ่านทางการสัมผัสพื้นผิวต่าง ๆ ระหว่างกระบวนการทำงานนั้น ให้ความรู้สึกลึกซึ้งถึงอารมณ์ความรู้สึกบางอย่างตามบริบทของ ที่มาผลงานชิ้นนั้น ๆ เช่น พื้นผิวที่ขรุขระ หนูนแหลม ในภาพที่ 8, 9, 10 และ 13 ที่ผู้วิจัยรู้สึกเจ็บ แสบ ทรมานจากการใช้มีดจุ่มสีที่ผสม กับวัสดุเหล่านั้นในการปาดระบายภาพ ส่วนองค์ความรู้ทางทัศนธาตุ นั้นผู้วิจัยคิดว่าการสร้างสรรค์ผลงานนี้ที่ทัศนธาตุต่าง ๆ จะแปรผันไป ตามสภาวะอารมณ์ความรู้สึกก่อนหรือระหว่างที่สร้างสรรค์ผลงาน แต่ยังคงต้องเชื่อมโยงกับภาพต้นทางตัวกากและการตีความตาม เหตุการณ์ที่ตัวกากเหล่านั้นประสบอยู่ด้วย

ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผู้วิจัยเห็นว่ากระบวนการศึกษาวิจัยตีความและนำมาสร้างสรรค์ผลงานศิลปะแบบนี้ เป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่มีหลักการแนวคิดและกระบวนการที่ชัดเจน ทำให้ผู้วิจัยสามารถสร้างสรรค์ผลงาน เรื่อง ภายใต้ใบหน้าตัวกาก ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของผลงานศิลปะที่ต้องการสื่อสารออกมาให้กับเชื่อมโยงกับสาธารณชน และยังทำหน้าที่ให้ผู้ชมได้เกิดการตีความการรับรู้เชื่อมโยงบริบท ประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้ชมประสบการณ์เดิมผสมผสานกับประสบการณ์ใหม่ รวมถึงการตั้งคำถามต่อผลงาน ซึ่งนำไปสู่การเข้าใจความหมาย สุนทรียศาสตร์ของผลงานศิลปะอื่น ๆ ต่อไป รวมถึงกระบวนการและแนวคิดในการศึกษาและนำมาสร้างสรรค์ได้เป็นแนวทางให้กับนิสิต นักศึกษาศิลปะนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนและสร้างสรรค์ผลงานได้

ภาพ 14

สรุปการสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ เรือสีจันทร์. (2563). การเสริมสร้างการควบคุมความโกรธของนักเรียนวัยรุ่นนโดย
การให้คำปรึกษากลุ่ม. [ปริญญาณินพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงสาธารณสุข (2552). จำนวนองค์กรแห่งความสุข ที่มีคุณภาพมาตรฐาน. [http://
healthkpi.moph.go.th/kpi2/kpi-list/view/?id=1531](http://healthkpi.moph.go.th/kpi2/kpi-list/view/?id=1531)
- เกสร ม้วยเงิน (2559). การสร้างความสุขด้วยจิตวิทยาเชิงบวก. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 24(4), 675-685.
- ชุตินา รอดสุด (2550). ผลการเรียนรู้การสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่มีต่อมโนทัศน์
ชีววิทยาและความสามารถในการให้เหตุผลเชิงอุปนัยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย.
วารสารอิเล็กทรอนิกส์ คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 1014-1025.
- นิทรรศการ “ภาพกาก” จิตรกรรมฝาผนัง. (2020). *กาก*. [http://exhibition.contestwar.
com/node/2699](http://exhibition.contestwar.com/node/2699)
- บุรินทร์ รุจจนพันธ์. (2555). *ทฤษฎีสมองสามส่วน ถูกใช้อธิบายพฤติกรรม และความคาด
หวังที่แตกต่างกันได้*. <http://www.thainame.net/edu/?p=3899>
- ณัฐจิวัดน์ สุทธิโยธิน. (2565). *ทฤษฎีการลงโทษ*. [https://www.stou.ac.th/schools/
slw/upload/41716_6.pdf](https://www.stou.ac.th/schools/slw/upload/41716_6.pdf)
- ภาณุ บุญพิพัฒนาพงศ์. (2562). *ศิลปะแห่งการสาตสี และท่าทีของการประท้วงด้วยศิลปะ*.
<https://thematter.co/thinkers/protest-with-art/122818>
- สมเกียรติ ตั้งนโม. (2555). *วัฒนธรรมทางสายตาในชีวิตประจำวัน*. [https://www.artbangkok.
com/?p=6285](https://www.artbangkok.com/?p=6285)
- สุธีรา มิตรนิวัฒน์. (2555). ความกลัว : เรื่องที่ไม่น่ากลัว. *ศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 7(13), 45-55.
[http://arts.hcu.ac.th/upload/files/JournalLib/2555/7-7-13-55%5Bfull%5D.
pdf](http://arts.hcu.ac.th/upload/files/JournalLib/2555/7-7-13-55%5Bfull%5D.pdf)
- หัตถพันธ์ วงชารี. (2559). *การพัฒนาและตรวจสอบมาตรฐานวัดความเชื่อเกี่ยวกับการลงโทษ
ทางร่างกายในสังคมไทย*. [ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิวันท์ ดุลยพิเชษฐ์. (2555). *จิตรกรรมฝาผนังพระที่นั่งพุทไธสวรรย์*. พิมพ์ครั้งที่ 3.
สำนักพิมพ์เมืองโบราณ.

- Bamford, A. (2003). *The visual literacy white paper*. Adobe Systems Pty Ltd., Australia from http://www.adobe.co.uk/education/pdf/adobe_visual_literacy_paper.pdf. P.14
- Escalona, Alejandro. (n.d.). *75 years of Picasso's Guernica: An Inconvenient Masterpiece*. https://www.huffpost.com/entry/75-years-of-picassos-guernica_b_1538776
- Panu Boonpipattanapong. (2020). ศิลปะแห่งการสาธิต และท่าทีของการประท้วง ด้วยศิลปะ. <https://thematter.co/thinkers/protest-with-art/122818>